

'N STRATEGIE VIR MELKPRODUKSIE IN DIE WINTERREËNSTREEK VAN SUID-AFRIKA

F.J. van der Merwe

Dept. Veekunde, Fakulteit van Landbouwetenskappe, Die Universiteit van Stellenbosch

(Sleutelwoorde: *Melkproduksie, strategie, winterreënstreek*)

(Key words: *Milk production, strategy, winter rainfall area*)

'n Strategie impliseer in die eerste plek 'n duidelike einddoel. Wanneer die einddoel, wat as motivering dien, duidelik omlin is, is dit vir die strateeg nodig om 'n deeglike verkenning te maak van die terrein, die natuurlike hulpbronne, die krag en swakhede van die mannekrag en toerusting wat beskikbaar is en die krag en swakhede van die vyand. Ter inleiding word daar kortliks aandag geskenk aan hierdie verskillende aspekte van melkproduksie in die Winterreënstreek. Die vyande is natuurlik die fisiese, biologiese en ekonomiese beperkende faktore.

Die mark as einddoel

Die mark kan in 'n sekere sin as die einddoel beskou word en dit wel vanaf twee gesigspunte. Aan die een kant is daar die behoefte van 'n groeiende bevolking aan 'n gebalanseerde dieët, waarin hoë kwaliteit varsmelk en suiwelprodukte 'n essensiële rol vervul. Aan die ander kant is daar die grondeienaar, die primêre produsent, wat die hulpbronne van grond, water en kapitaal wil ontgin vir die verdiening van 'n inkomste wat aan hom en sy gesin 'n goeie bestaan sal verseker. Tussenin is daar die middelmannen wat 'n verskeidenheid van meer of minder noodsaaklike funksies te verrig het in die vervoer, bereiding en bemarking van die primêre produk. Tans sorg hulle daarvoor dat die prys van melk tussen die primêre produsent en die verbruiker feitlik net verdubbel.

Die huidige omvang van die mark kan gemeet word aan die volgende gegewens, soos verstrekk deur die Suiwelbeheerraad (1979/80). In die Wes-Kaaplandse beheerde gebied, wat wesentlik die Kaapse metropolitaanse gebied en die nabyliggende dorpe van Paarl, Stellenbosch en Somerset-Wes - Strand uitmaak, was die volprysverkope oor die afgelope jaar, 280 000 liters per dag. Met 'n beraamde bevolking van 2,029 miljoen verteenwoordig dit 'n *per capita* verbruik van 0,139 liters per dag. Dit is effe hoër as die 0,109 liter nasionale verbruik (Afdeling Landboubeoordelingsnavorsing, 1980) en die verskil kan nog groter wees, want in elk van die 3 bogenoemde dorpe is daar plaaslike melkverspreiders wat nie by die beheerde mark ingesluit is nie. Benewens die stedelike, beheerde gebied, het elkeen van die talle groter en kleiner dorpe, wat strek vanaf Springbok in die noordweste tot Knysna in die suidooste, 'n behoefte aan varsmelk. Daaraan word voldoen deur plaaslike melkerye in die omgewing van die dorp.

Die Kaapse stedelike bevolking het 'n hoë groei koers (Kaapse Metropolitaanse Beplanningskomitee, 1977) en gevolglik verwag 'n mens dat die afset van varsmelk 'n bestendige jaarlikse groei sal toon. Dit het oor die afgelope jare nie gebeur nie, sodat die daaglikse surplus wat afgewend is na fabriek in Kaapstad, gemiddeld 36 700 liters per dag bedra het in 1979/80. Dit is gemiddeld 13 persent van volprysverkope en het gewissel tussen 10 855 liters in Mei en 57 700 liters in September. 'n Matige surplus is natuurlik nodig vir 'n bestendige toevoer na die stadsmelkmark, maar dan moet daar 'n bestendige groei in die volprysverkope wees sodat produsente 'n voortdurende motivering vir produksie behou.

Die suiwelfabriek in Kaapstad en by Piketberg, Bonnievale, Ladismith en Mosselbaai ontvang melk van etlike honderde leweransiers wat verspreid oor die streek voorkom. Tot dusver kon daar 'n duidelike onderskeid getref word tussen varsmelkprodusente, met relatiewe groot kuddes in intensiewe stelsels in die gebied wat strek vanaf Kaapstad tot Malmesbury en Hopefield in die noorde, en nywerheidsmelkprodusente met kleiner kuddes in meer ekstensiewe stelsels en veral verder weg van die stad geleë.

Die algemene indruk is dus dat Van Riebeeck se versersingstasie, met koeie wat toe by die Koeberg gaan wei het, oor die afgelope 325 jaar gegroei het tot die tweede grootste metropolitaanse gebied in Suid-Afrika met 'n steeds groeiende bevolking wat, volgens verwagting, 'n groeiende behoefte aan melk en suiwelprodukte het. Daar is 'n groot mark wat voorsien en ontgin kan word. Teen 20,8 sente per liter vir toegekende melk en 14,6 sente vir surplusmelk, het die varsmelk in 1979/80 ongeveer R20 miljoen vir primêre produsente en byna net soveel vir die middelmannen bedra. Stadsmelkproduksie en verspreiding is 'n belangrike bedryf in Wes-Kaapland.

Fisiese omgewing en verspreiding van produsente

Die Winterreënstreek strek vanaf die Oranjerivier in die noorde tot Knysna in die suidooste en binnelands sluit dit die distrikte tot sover as Oudtshoorn in. In die kusgebied vanaf Vredendal tot Gordonsbaai val die effektiewe reëns slegs in die periode April tot September d.w.s. winterreënval. In die gebiede noord van Vredendal en oos van Gordonsbaai en Worcester d.w.s. in Suid-Kaap

en Klein-Karoo is daar 'n wyer verspreiding van neerslag en 'n groter variasie. Doeltreffende somerreëns kom voor.

Die graandistrikte van Swartland, met skape as komplementêre bedryfstak, strek vanaf Philadelphia tot Piketberg. Stellenbosch, Paarl, Tulbagh, Worcester, Villiersdorp en Grabouw is hoofsaaklik wingerd- en vrugtestreke. Die graandistrikte van Suid-Kaap, met skape en beeste as komplementêre bedryfstakke, strek vanaf Caledon tot Albertinia. Vanaf Albertinia tot Knysna is die boerderystelsels meer gemengd met groente, graan, vee en vrugte. In die Klein-Karoo is die reënval laer, kom dit meer oorwegend in die somer en is die veeboerdery ekstensief met akkedrbou- en vrugteproduksie onder besproeiing.

Varsmelkprodusente, wat in die dae voor die ontwikkeling van vinnige, verkoelde vervoer, in en om die stad gesetel was, is mettertyd uitgeskuif na die aanliggende boerderydistrikte waar wingerd, vrugte en graan die hoofboerderybedryfstakke is. Feitlik al die leweransiers (ongeveer 190 in getal) van varsmelk aan Kaapstad is gesetel in die gebiede wat beskryf kan word as Durbanville-Kaapstad-Wynberg (D-K-W); Klipheuwel-Philadelphia-Malmesbury (K-P-M); Vredenburg-Hopefield-Darling (V-H-D) en Paarl-Stellenbosch-Somerset-Wes (P-S-S). Van die 373 166 beeste in die Wes-Kaap, kom daar, na raming, 120 000 in hierdie gebiede, binne 100 km vanaf Kaapstad, voor.

Behalwe in die V-H-D gebied, is daar van natuurlike weidings feitlik geen sprake nie. Die melkbeeste vorm 'n newebedryfstak vir hoofsaaklik graanboerdery, maar ook vir wingerd en vrugte. Die reënval wissel vanaf 700 mm in Stellenbosch-Somerset-Wes tot slegs 250 mm in Vredenburg-Hopefield-Darling.

Nywerheidsmelkprodusente is oor die hele Winterreënstreek versprei met groter konsentrasies in die distrikte Malmesbury (59 625 beeste), Piketberg (18 029), Riversdale (31 107), Swellendam (15 905), George (20 005), Mosselbaai (19 342), Heidelberg (12 010) en Oudtshoorn-Ladismith (19 480). Die word hoofsaaklik as 'n newebedryfstak met graan bedryf, maar in Oudtshoorn, Ladismith, George en Knysna is die boerderystelsels meer gemeng. In die Suid-Kaapse distrikte (Caledon, Swellendam, Heidelberg, Riversdale, George, Knysna) is die reënvalverspreiding beter en maak somerreëns die vestiging van permanente weidings moontlik. In die graandistrikte van Swartland is dit nie die geval nie.

In die algemeen moet daar vir die vee geploeg word en die lang, droë somer is 'n sterk beperkende faktor. Daar is feitlik geen natuurlike voerbronne nie. Die klimaat is redelik gematigd en Europese melkveerasse ondervind geen klimaatsaanpassingsprobleme nie. Die streek is betreklik vry van siektes en inwendige parasiete. Bosluise laat wel in die Suid-Kaap hulle teenwoordigheid voel.

Die veestapel en beskikbare dienste

Die varsmelk vir Kaapstad word feitlik uitsluitlik deur Frieskoeie geproduseer. Daar is 'n aantal welbekende Friesstoeterie in die streek en die genetiese potensiaal van die vee is hoog. Die gemiddelde produksie van 24 stoetkuddes, met meer as 19 geregistreerde koeie in melkaantekening, was 5 085 kg met 3,55 persent bottervet in 1977/78. Een van die kuddes het 'n gemiddelde produksie van 8 016 kg persent 300 dae laktasieperiode met 64 koeie, aangeteken. Daar is ook uitstaande graadkuddes. Die 43 graadkuddes met meer as 19 koeie in melkaantekening ('n totaal van 5 602 koeie) het in 1977/78 'n gemiddelde produksie van 4 856 kg melk met 3,42 persent bottervet gehandhaaf. Kuddegroottes van tot 460 koeie in melkaantekening word aangetref.

Jersekoeie maak weer 'n groot bydrae tot nywerheidsmelkproduksie, veral in die Suid-Kaap. Weereens is daar 'n aantal uitstaande stoetkuddes. Die agtien stoetkuddes met meer as 19 koeie in melkaantekening, het in 1977/78 'n gemiddelde produksie van 3 739 kg met 4,77 persent bottervet gehandhaaf.

Die beskikbare dienste sluit in: die melkbeesprestasietoetskema met 'n ontledingslaboratorium op Elsenburg; die bulstasie by Durbanville wat semen versprei en bulle toets; die afdeling veeartsenykundige velddienste wat aktiewe programme vir die uitskakeling van tuberkulose en brucellose in stand hou, gerugsteun deur die diagnostiese streekslaboratorium op Stellenbosch; die Elsenburg Landboukollege en die Fakulteit van Landbouwetenskappe wat navorsing doen en aktief deelneem aan adviesdienste en opvoedingsprogramme; 'n aantal groot veevoervoerfirma's wat mengvoere van hoë gehalte voorsien en ook bydraes maak tot navorsing en voorligting.

Produksiestelsels, voerbronne en voedingsprogramme

Die tradisionele varsmelkproduksiestelsel, wat sy ontstaan in die buitewyke van die stad gehad het, was die kraalstelsel, d.w.s. 'n intensiewe nulbeweidingsstelsel met die voedingsprogram gebaseer op aangekoopte lusernhooi en mieliemeel. Feitlik geen kalwers is as kuddeverplasings grootgemaak nie en koeie in melk het 80 persent en meer van die kudde uitgemaak.

Namate die melkerye verskuif het na die graanplase van Durbanville, Klipheuwel, Philadelphia, Darling en Malmesbury, het die kraalstelsel wesentlik bly voortbestaan, maar het die voerprogram in 'n mate verander. Plek is ingeruim vir die gebruik van plaaslike geproduseerde kuiltvoer, hooi, strooi, hawer en gars. Verskalwers word grootgemaak en persentasie koeie in kudde wissel vanaf 60 persent in V-H-D tot 86 persent in D-K-W.

Natuurlike weiding kan feitlik geen bydrae tot die voedingsvoorsiening van 'n hoogproduserende melkkoei maak nie en die bewerkbare gronde word alles by die kleingraanwisselboustelsel ingesluit. Daar is dus hoogstens elke jaar in die winter en lente opslagweiding of kleingraanweiding op lande beskikbaar. Die melkboere het dit veel meer doeltreffend gevind om nog basies met aangekoopte lusernhooi, aangevul deur plaaslik geproduseerde hawer- of hawerlupienekuilver, in die jare toe lupiene met sukses verbou kon word, as ruvoere en mieliemeel of 'n eenvoudige graanmengsel voort te gaan. Mettertyd het die begrip van 'n balanserende kragvoermengsel begin posvat. Namate lusernhooi skaarser en duurder geword het, het lupiene as proteïenbron feitlik van die spyskaart verdwyn het en namate hawerhooi, graanstrooi en hawerkuilver, wat almal arm aan proteïen is, die ruggraat van die ruvoervoorsiening uitgemaak het, het die "gebalanseerde" proteïenryke, kragvoermengsel 'n belangrike plek ingeneem. "Ingevoerde" mielies het steeds die belangrikste graanenergiebron gebly.

'n Groot verskil tussen die "stads"-melkery en die "plaas"-melkery is geleë in die grootmaak van kalwers en verplasingverse. Die graandistrikte vanaf Durbanville tot sover as Moorreesburg, Piketberg en Vredenburg, het 'n teeltgebied vir hoogstaande graad Friesbeeste geword. Koeie en verse word selfs na die noordelike provinsies uitgevoer.

'n Kenmerk van die varsmelkproduksie in die kraalstelsel is die hoë peil van kragvoervoeding wat toegepas word. Met die skaarsste aan en hoë pryse van lusernhooi oor die afgelope jare, het die melkboere steeds sterker afhanklik geword van plaaslik geproduseerde kleingraan-kuilver en hawerhooi. Beide hierdie voere is arm aan proteïen, kalsium en sekere spoorelemente en die vrywillige inname is betreklik laag – d.w.s. in die omgewing van 1,5 kg DM/100 kg lewende massa. Met so 'n betreklike lae ruvoerinnome is 'n hoë peil van kragvoervoeding (0,4 tot 0,5 kg/kg melk) 'n voorvereiste vir hoë en standhoudende melkproduksie. Maar dit maak ook die melkboer uiters afhanklik van prysstygings in aangekoopte kragvoere.

Huidige en toekomstige strategieë

In die beplanning van 'n strategie vir die toekoms, moet 2 doelstellings voorop gehou word, nl. 'n gereëld en stygende toevoer van melk om die verwagte groeiende mark te voorsien teen 'n vergoeding wat dit vir die melkprodusent aantreklik en lonend maak. Huidig word beide doelstellinge vertroebel deur die statistiek vir die afgelope paar jare, wat toon dat daar geen of selfs 'n negatiewe groei in produksie en volprysverkope was (minus 6,38 persent en minus 1,31 persent in die pas afgelope jaar), terwyl produsente herhaaldelik verhoë gerig het vir 'n hoër melkprys op grond van 'n krimpemde winsmarge vanweë stygende kostes en veral stygende voerpryse.

Aangesien hierdie referaat handel oor melkproduksie, sal daar nie verdere aandag geskenk word aan die moontlike redes vir die betreklike swak afset en afwesigheid van groei in die mark vir varsmelk nie. Dit is klaarblyklik dat kleinhandelspryse, bemarkingstegnieke en reklamepogings, of die gebrek daaraan, ernstige aandag vereis. Die mark behoort te groei en indien 'n geprojekteerde Wes-Kaaplandse bevolking van 2,572 miljoen in 1990 (Kaapse Metropolitaanse Beplanningskomitee, 1977) steeds 0.139 liters varsmelk per dag sou verbruik, sal dit dan 'n totale daaglikse aanvraag van 360 000 liters meebring. Dit verteenwoordig 'n gemiddelde jaarlikse groei van 2,75 persent.

Dit is seker die ideaal van die nuwe Suiwelbeheerraad om die huidige onderskeid tussen varsmelkprodusente en nywerheidsmelkprodusente te laat verdwyn. In die eerste plek sal die sukses van so 'n nivelleringspoging natuurlik afhang van die gewilligheid en vermoë van huidige nywerheidsmelkprodusente om hulle geboue, toerusting en melkwinningsprosesse in ooreenstemming te bring met die vereistes vir higiëniese stadsmelkwinning. In die tweede plek sal dit afhang van die ruimte wat daar in die mark bestaan om "nuwe" produsente te akkomodeer, want die huidige groep varsmelkprodusente slaag goed daarin om die mark op 'n gereëld basis van melk te voorsien.

Die huidige varsmelkvoorsiening geskied teen 'n aansienlike prys. Die belegging in die bedryf is groot. Spies & Carnelley (1978) het in hulle ontleding van die kostestruktuur van suiwelboerderye in die Westelike Kaap-provinsie bevind dat die streekproefmonster van 45 varsmelkprodusente, gemiddeld R600 000 kapitale belegging in hulle boerderye gehad het. Daarvan het kapitaal in gronde 56 persent, in vaste verbeterings 19 persent en in melkbeeste gemiddeld 15 persent van die totaal uitgemaak. Voerkoste het 72 persent van die netto produksie koste bedra. Slegs 0,21 hektaar voer en weiding per G.V.E. was beskikbaar. Dit bevestig dat aangekoopte voere die hoofbydrae tot voervoorsiening maak. By die groep produsente met die grootste kuddes (melklewings van 80 000 tot 200 000 liters per maand, d.w.s. met 250 tot 600 koeie in die kudde) was daar slegs 0.14 ha voer en weiding per G.V.E. beskikbaar. Hierdie groep het 'n gemiddelde bruto inkomste van R300 000 per jaar uit melkbeeste gehad en hulle verteenwoordig die uiterste vorm van intensifikasie en spesialisasie in die melkbedryf. Hierdie produsente, wat deur die jaar 'n konstante produksiepeil handhaaf, werk met 'n kleiner winsmarge en het geen speelruimte vir verhogings in produksiekoste nie. Oor die afgelope jare het stygings in oliepryse, voerpryse, arbeiderslone en 'n reeks ander prysstygings, telkemale dié produsente se winsmarge gevaarlik verklein of selfs weggeneem. Dan moes die beheerde melkprys noodwendig verhoog word.

Die huidige varsmelkbedryf in Wes-Kaapland is dus energie- en kapitaalintensief. Beide hierdie faktore gaan

in die volgende dekade daartoe lei dat die bedryf onder toenemende spanning en in 'n swakker bedingingsposisie geplaas word. Die enigste hoop wat daar binne die bestaande produksiestruktuur bestaan vir die behoud of vergroting van die bestaande winsmarge, is geleë in 'n volgehoue druk om verhoogde melkpryse, wat beslis reeds kontraproductief is. Die winsmarge kan natuurlik vergroot word deur 'n relatiewe verlaging in produksiekoste teweeg te bring.

Daar is min rede om te glo dat die werklike koste van produksiefaktore verlaag kan word. 'n Relatiewe verlaging van produksiekoste kan slegs teweeggebring word deur 'n verhoging in tegniese doeltreffendheid – dit wil sê deur 'n verhoging in melkproduksie per koei per jaar in die kudde – of in ekonomiese doeltreffendheid deur van alternatiewe voerbronne gebruik te maak. Die volgende mikpunte moet dus volgehoue aandag geniet:

Die 7 000 kg koei

Die oorgeërfde produksievermoë van koeie kan nog aansienlik verbeter word. 'n Gemiddelde laktasieproduksie van 7 000 kg is binne bereik van Frieskuddes wat gebruik maak van kunsmatige inseminasie met saad van beproefde bulle en wat 'n oordeelkundige seleksieprogram volg ten einde ook 'n optimum kuddesamstelling te handhaaf.

'n Kalf elke jaar

'n Hoë oorgeërfde produksievermoë is alleen voordelig wanneer dit met 'n kort tussenkalfperiode van nie meer as 400 dae gepaard gaan.

Verse wat kan verbeter op moeders

Kalfmortaliteit moet laag gehou word sodat 'n hoë seleksie-intensiteit gehandhaaf kan word. Kalwers verteenwoordig kapitaalinkomste.

'n Hoë arbeidsdoeltreffendheid

Die stadsmelkbedryf is reeds hoogs gemeganiseerd, maar kapitaal wat in moderne behuising en melkingsinstallasies belê word, kan slegs geregverdig word deur 'n hoë arbeidsdoeltreffendheid. Die indiensopleiding van arbeiders behoort meer aandag te geniet.

'n Hoë voedingsdoeltreffendheid

'n Groot genetiese potensiaal kan slegs tot uiting kom op 'n voldoende, goed gebalanseerde dieet. In die huidige varsmelkproduksiestelsel is daar egter nog veel ruimte vir verbetering in voedingsdoeltreffendheid. Waar koeie in 'n kraalstelsel intensief gevoer word, kom die begrip van 'n geringstekosterantsoen sterk na vore. Gebrekkige voedingskennis, ontoereikende rekordstelsels, die afwesigheid van 'n bepaalde voedingstrategie, lei almal tot onekonomiese voedingspraktyke.

Die gebruik van plaaslike ruvoere

Dit is voor die handliggend dat daar 'n besparing in voerkoste teweeggebring kan word deur 'n groter gebruikmaking van plaaslik geproduseerde ruvoere en grane, want "ingevoerde" graan en hooi word belaaï met hoë vervoerkostes. Maar in die varsmelkproduserende distrikte is dit nie maklik om goedkoop voere te produseer nie. Produksiekoste is hoog en die alternatiewe grondgebruik vir vrugte, wingerd of graan is betreklik lonend. Grondwaardes (dus kapitaalrente) is reeds uitsonderlik hoog. Haver as kuilvoer, hooi en graan in die wisselboustelsel vir graan, kan en behoort 'n steeds groter rol in plaaslike voervoorsiening te speel. Bemoedigende resultate word ook verkry met chemies behandelde graanstrooi as energiebron in melkbeesrantsoene.

Hoewel daar nog veel ruimte is vir 'n verhoging in doeltreffendheid deur volgehoue aandag aan bogenoemde faktore te skenk, is dit duidelik dat die varsmelkproducent in 'n kapitaal- en energie-intensiewe stelsel, homself toenemend in 'n koste-prys knyptang bevind. Sy bedingingsvermoë sal in die toekoms eerder verswak as verbeter.

Is daar 'n alternatief vir die bestaande energie-intensiewe en kapitaalintensiewe produksiestelsel waarin daar reeds 'n relatiewe hoë produksiepeil bereik is en waarmee die produsente daarin slaag om die mark gereëld en voldoende te voorsien, maar dan teen 'n steeds stygende prys? Moet die aanvaar word dat prysstygings onvermydelik is en dat melkpryse maar net deur ministeriële dekreet in verhouding met mieliepryse gehou moet word, ten einde 'n gereëld melktoevoer te verseker? Die situasie in die V.S.A., waar 90 persent van die binnelandse mielieverbruik aan diere gevoer word, loënstraf natuurlik nog steeds die doemprofete wat beweer dat die dag vinnig nader wanneer plaasdiere nie langer op graan gevoer kan word nie, omdat die mens alle graan direk en veel meer doeltreffend kan gebruik. In Suid-Afrika sal daar waarskynlik ook nog vir 'n geruime tyd voldoende mielies vir melkkoeie wees. Bowendien is die melkkoei steeds die mees doeltreffende omsetter van voerenergie in hoë-kwaliteit proteïene vir die mens. Maar graanpryse gaan voortdurend styg.

Indien daar 'n alternatief vir die bestaande varsmelkproduksiestelsel bestaan, dan is dit in die Suid-Kaap geleë. In die gebied vanaf Caledon tot Riversdale is daar 'n reeds bewese, groot potensiaal vir die vestiging van aangeplante weidings – veral *medicagosoorte* vir skape. Fick (1976, soos aangehaal deur Vosloo, 1979) het bv. bereken dat die bruto marge op 'n graanplaas in Suid-Kaap met 71 persent styg vanaf 'n wisselboustelsel sonder permanente aangeplante weiding tot een waarin ongeveer 45 persent van die bewerkbare grond onder weidings is. Skape het in hierdie simulasie die veebedryfstak uitgemaak. Varsmelkproduksie sou beslis die marge kon vergroot, maar dan sal dit weer groter kapitaalbelegging in geboue en toerusting verg en moet dit altyd in gedagte

gehou word dat 'n melkery, klein of groot, 'n sewe-dae-per-week, 365-dae-per-jaar verantwoordelikheid meebring. Indien weidings 'n groter rol in voerproduksie vir melkkoeie moet speel, sal dit noodwendig 'n beperking plaas op die uitbreiding van kuddes wat normalerwyse die antwoord is op die vaste roetine in bestuur en arbeid wat vereis word. Dit is 'n ope vraag of die gemiddelde Suid-Kaapse boer geredelik sal oorskakel na varsmelkproduksie met die gepaardgaande hoë eise ten opsigte van geboue, toerusting en bestuur. Die ekonomiese insentief sal sterk moet wees. 'n Hoë melkprijs, beding deur die geknelde huidige produsente van varsmelk vir Kaapstad, mag in die toekoms wel so 'n insentief beid.

'n Langtermyn alternatiewe strategie vir die toekoms moet dus gemik wees op die aanmoediging van melkproduksie in die Suid-Kaap waar grond en besproeiingswater en 'n gunstige klimaat vir aangeplante weidings, 'n hoë potensiaal vir laer-koste melkproduksie daarstel. Hoewel daar tans min mielies in die Suid-Kaap verbou word en kuilvoer feitlik geen rol in die voeding van diere

daar speel nie, leen die gebied homself tot die produksie van mieliekuilvoer wat as basis vir energievoorsiening aan koeie deur die jaar kan dien. Hoë-proteïen weidings kan dan aanvullend op duur, aangekoopte proteïenvoere bespaar.

Oor die korter termyn bied die Suid-Kaap nog geen oplossing nie, want hoewel daar potensieel groot waterbronne vir besproeiing is, word dit nog feitlik nie benut nie. Een van die grootste huidige beperkinge op veeproduksie in Suid-Kaap is juis die ernstige tekort aan drink- en waswater vir mens en dier gedurende die laat-somer. Dit is duidelik dat die beplanning van 'n strategie vir melkproduksie in die Winterreënstreek van Suid-Afrika oor 'n wye front aangepak moet word ten einde die huidige varsmelkprodusente, wat groot gevestigde belange in die bedryf het, regverdig te behandel en ook vir die toekoms te verseker dat die groot en groeiende bevolking van Wes-Kaapland die onontbeerlike melk as deel van hulle dieet teen 'n redelike prys behou.

Verwysings

- AFDELING LANDBOUBEMARKINGSNAVORSING, 1980. Kortbegrip van Landboustatistiek. Pretoria: Staatsdrukker.
- KAAPSE METROPOLITAANSE BEPLANNINGSKOMITEE, 1977. Ontwerpgidsplan vir die Kaapse Metropolitaanse gebied. Posbus 2460, Kaapstad.
- SPIES, P.H. & CARNELLEY, D.I., 1978. 'n Ontleding van die kostestruktuur van suiwelboerderye in die Westelike Kaapprovinsie. Landbou-ekonomiese Instituut, Universiteit van Stellenbosch.
- SUIWELBEHEERRAAD, 1979/80. Statistiese Nuusberig. Pretoria: Suiwelbeheerraad.
- VOSLOO, L.P. 1979. Kleinveeproduksie op aangeplante weidings in die saaidele van die Winterreënstreek. Vol. II. M.V.S.A. Publ. no. 69. Pretoria: Misstofvereniging van S.A.